2007

Convocatòria 05/07

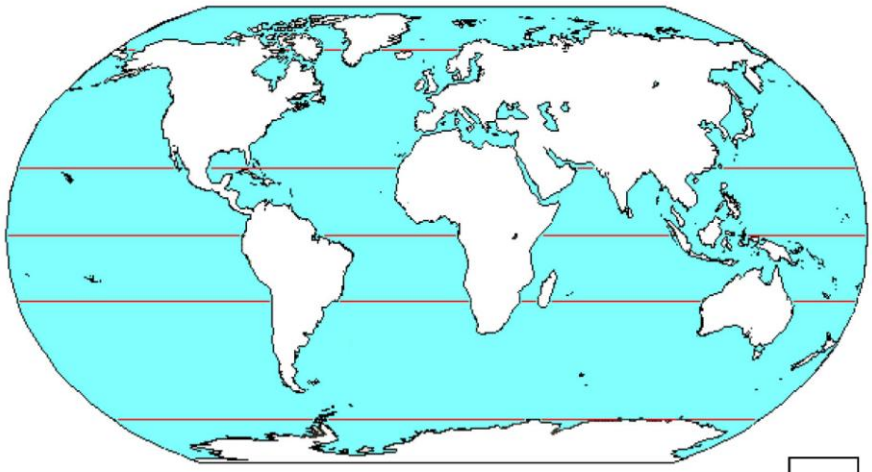
Cognoms i nom:	Data:
	Núm. DNI/NIE:

ÀMBIT DE LES CIÈNCIES SOCIALS I DE LA PARTICIPACIÓ

1. Escriviu en el lloc corresponent del mapamundi la lletra de cada element geogràfic. (3 punts)

A – Oceà Índic B – Península del Labrador C – Península d'Aràbia

D – Groenlàndia E – Sàhara F – Golf de Mèxic

2. Escriviu el nom de cada estat a la columna del continent al qual pertany. (2 punts)

Estònia, Zimbabwe, Corea del Nord, Etiòpia, Sri Lanka, Veneçuela, Txad, Àustria

Àfrica	Amèrica	Àsia	Europa	Oceania

MINISTERIO DE EDUCACIÓN, CULTURA Y DEPORTE

Generalitat de Catalunya Departament d'Ensenyament

http://www.mecd.gob.es/educacion-mecd/areas-educacion/sistema-educativo/ensenanzas/aprendizaje-largo-vida/pruebas-libres/prueba-libre-eso.html
http://www.mecd.gob.es/educacion-mecd/areas-educacion/comunidades-autonomas.html

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

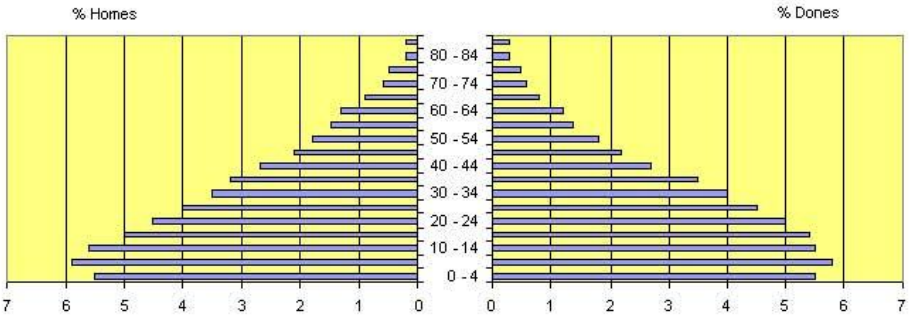
3. Relacioneu amb fletxes els accidents geogràfics amb el continent corresponent. (2,5 punts)

Península de Jutlàndia •	
Golf de Bengala •	• Àfrica
Llac Victòria •	• Àsia
Altiplà del Mato Grosso •	• Amèrica
Riu Nil •	• Europa
Illa de Tasmània •	• Oceania
Riu Ebre •	
Desert del Gobi •	

4. Marqueu les caselles de les zones geogràfiques que tenen clima mediterrani. (1,5 punts)

- ☐ Zona meridional escandinava
- ☐ Zona central de la península d'Indoxina
- ☐ Sud i est de la península Ibèrica
- ☐ Costa xilena central
- ☐ Califòrnia central i meridional
- ☐ Península de Yucatán

5. Analitzeu la piràmide de població següent i feu-ne una descripció breu. (3 punts)

MINISTERIO DE EDUCACIÓN, CULTURA Y DEPORTE

Generalitat de Catalunya Departament d'Ensenyament

http://www.mecd.gob.es/educacion-mecd/areas-educacion/sistema-educativo/ensenanzas/aprendizaje-largo-vida/pruebas-libres/prueba-libre-eso.html
http://www.mecd.gob.es/educacion-mecd/areas-educacion/comunidades-autonomas.html

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

6. Escriviu el nom de sis rius catalans. (1,5 punts)

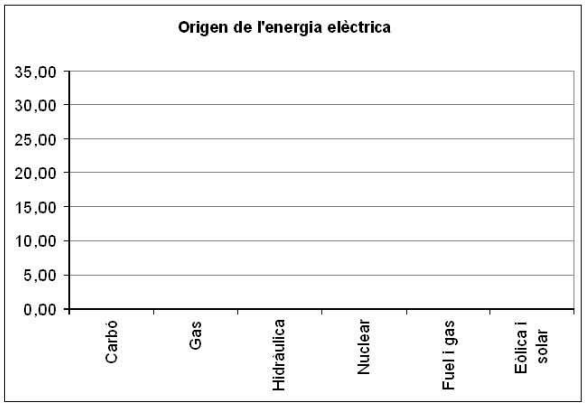
_____ _____ _____

_____ _____ _____

7. D'acord amb les dades que hi ha a continuació, feu els exercicis següents.

a) Elaboreu el gràfic de barres corresponent. (3 punts)

Origen de l'energia elèctrica	%
Carbó	29,28
Gas	18,40
Hidràulica	7,73
Nuclear	21,79
Fuel i gas	19,00
Eòlica i solar	19,00

b) D'acord amb les dades anteriors, feu una relació de les energies renovables i les no renovables. (3 punts)

Renovables:

No renovables:

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

8. Ordeneu cronològicament, de més llunyà a més proper en el temps, els fets històrics següents. (2 punts)

La desaparició de l'URSS	El Colonialisme
Transició de la dictadura espanyola a la democràcia	Revolució Industrial
Descoberta d'Amèrica	Caiguda de l'Imperi romà
Arribada dels àrabs a la península Ibèrica	Expansió dels comtats catalans

1	2
3	4
5	6
7	8

9. Llegiu el text i escriviu i contesteu el següent: (3 punts)

Fira del Llibre de Frankfurt

La *Fira Internacional del Llibre de Frankfurt* és la fira comercial de llibres més gran del món. Té lloc un cop l'any durant cinc dies a mitjan octubre al recinte firal de Frankfurt. És una trobada molt important per a tot el sector editorial internacional, per presentar novetats i acordar llicències o drets de publicació. El públic general hi té accés dos dies, els altres tres dies estan reservats per als professionals relacionats amb el món dels llibres. En el transcurs de la fira s'atorga el prestigiós *Premi de la pau dels llibreters alemanys*.

La primera *Fira del Llibre de Frankfurt* es va fer l'any 1949; des de 1988 la fira convida cada any un país diferent per presentar-hi la seva literatura. La cultura catalana serà la convidada d'honor de l'edició del 2007.

a) Escriviu quins professionals relacionats amb el món dels llibres creieu que podran participar a la *Fira del Llibre de Frankfurt*.

_____

b) Citeu el nom d'escriptors o escriptores en llengua catalana que conegueu.

_____

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

10. L'edat mitjana és el període intermedi entre l'edat antiga i l'edat moderna.
(1,5 punts)

Responeu amb una V de veritat o amb una F de fals les afirmacions següents sobre aquesta època històrica:

☐ El sistema econòmic i polític era el feudalisme.

☐ Els nobles governaven de manera democràtica sobre el territori i els seus habitants.

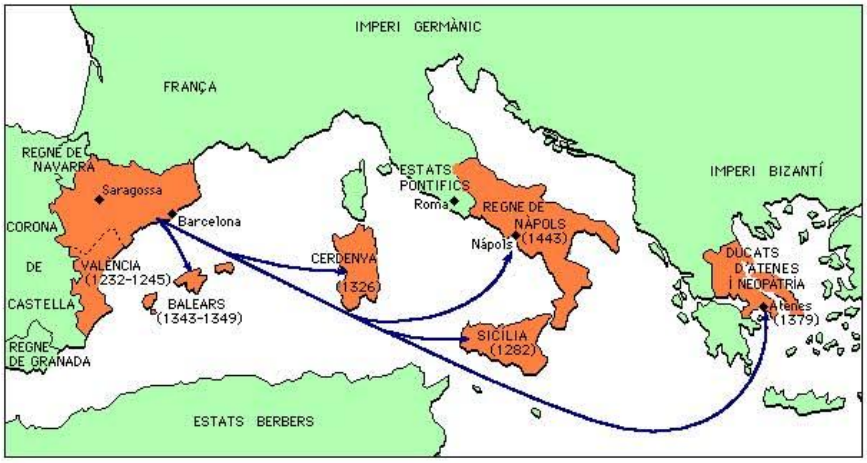
☐ Aquest període es divideix en Alta i Baixa edat mitjana.

☐ L'imperi de Carlemany sorgeix durant la Baixa edat mitjana.

☐ En l'art destaquen dos moviments: el romànic i el gòtic.

☐ La llengua de cultura era el llatí.

11. Mireu aquest mapa històric i contesteu les preguntes següents.

a) Què representa el mapa? (2 punts)

b) A la Mediterrània es van establir seus comercials de la casa comtal catalana. Amb quin nom es coneixen aquestes seus? (2 punts)

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

c) Quan va ser l'inici de l'expansió catalanoaragonesa i quin conegut personatge històric l'inicià? (3 punts)

12. Quin és el fet que propicià l'arribada dels europeus a Amèrica? (1,5 punts)

Marqueu la resposta correcta.

☐ El domini del Pròxim Orient per part de l'Imperi turc otomà impedia el trànsit de mercaderies des de l'Extrem Orient. Aquest fet provocà la recerca de noves rutes, entre d'altres la de l'est, ruta que va portar els europeus a Amèrica.

☐ Els víkings van arribar al continent americà segles abans que Cristòfol Colom; el navegant coneixia l'existència d'Amèrica pels relats tradicionals d'aquest poble. L'ajuda econòmica de la reina Isabel de Castella va permetre al navegant i als europeus d'arribar a Amèrica.

☐ Els avenços tècnics i científics van permetre que els cartògrafs del segle XV pronostiquessin l'existència d'un continent a l'oest de la península Ibèrica. Aquestes prediccions van motivar Cristòfol Colom a anar a cercar-lo. El descobriment tingué lloc el 12 d'octubre de 1492, data d'arribada dels europeus a Amèrica.

13. La Revolució Industrial va crear dues noves classes socials.

a) De quines classes socials estem parlant? (2 punts)

b) Què és el que les diferencia? (2 punts)

14. La CEE, actualment anomenada Unió Europea (UE), és una organització internacional d'estats europeus. El motiu principal de la seva fundació va ser reconstruir Europa després dels esdeveniments de la Segona Guerra Mundial. (4 punts)

Responeu amb una V de veritat o amb una F de fals les afirmacions següents:

☐ El Tractat de Roma el 1957 va significar el naixement de la Comunitat Econòmica Europea (CEE).

☐ L'Estat espanyol va ser un dels sis estats membres de la CEE.

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

☐ En l'actualitat, la UE és un conjunt de 27 països que mantenen relacions econòmiques i polítiques entre ells.

☐ Les relacions econòmiques de la UE es fonamenten en la lliure circulació de mercaderies, treballadors i capitals.

☐ La capital de la UE és París.

☐ L'entrada en circulació de la moneda única, l'euro, es va produir l'any 2000.

☐ Les institucions de la UE són: el Parlament, el Consell, la Comissió, el Tribunal de Justícia, el Tribunal de Comptes i el Banc Central Europeu.

☐ L'himne de la UE és el *Cant de la Senyera*.

15. Què és el que coneixem com a *Guerra Freda*? (1,5 punts)

Marqueu la resposta correcta.

☐ El conflicte bèl·lic que va enfrontar el poble rus i el finès. El conflicte va finalitzar amb la independència de Finlàndia el 1917.

☐ El conflicte que va enfrontar, en termes econòmics, ideològics i diplomàtics, els dos blocs guanyadors de la Segona Guerra Mundial, el capitalista i el comunista.

☐ El conflicte bèl·lic que va enfrontar l'URSS i l'Afganistan entre els anys 70 i 80 del segle XX.

16. S'anomena *canvi climàtic* la variació global del clima de la Terra. Els canvis climàtics són deguts a causes naturals i, en els últims segles, també a la intervenció humana. (5 punt)

Feu una redacció sobre aquest tema i utilitzeu les paraules següents: efecte hivernacle, capa d'ozó, pulmons de la terra, casquets polars...

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

17. Montesquieu, pensador francès, va plantejar la divisió de poders en la qual basem l'actual estat de dret.

a) Quins són els tres poders? (1 punt)

b) Quines funcions tenen? (3 punts)

18. Completeu les frases següents. (1 punt)

La persona que presideix l'ens local o municipi és .....

El Parlament de Catalunya és l'òrgan .....

El Tribunal Superior de Justícia de Catalunya és el poder.....

El Govern de la Generalitat de Catalunya és l'òrgan .....

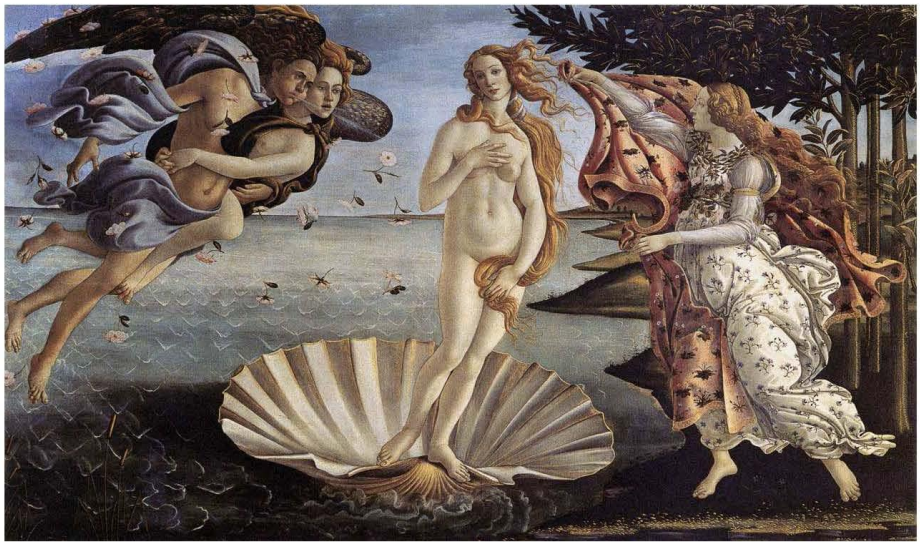
19. Ordeneu els instruments al grup corresponent. (3 punts)

Violí	Saxofon	Trompa	Xilofon
Flauta	Trombó	Clarinet	Plats
Contrabaix	Violoncel	Fagot	Arpa

Percussió	Vent	Corda

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

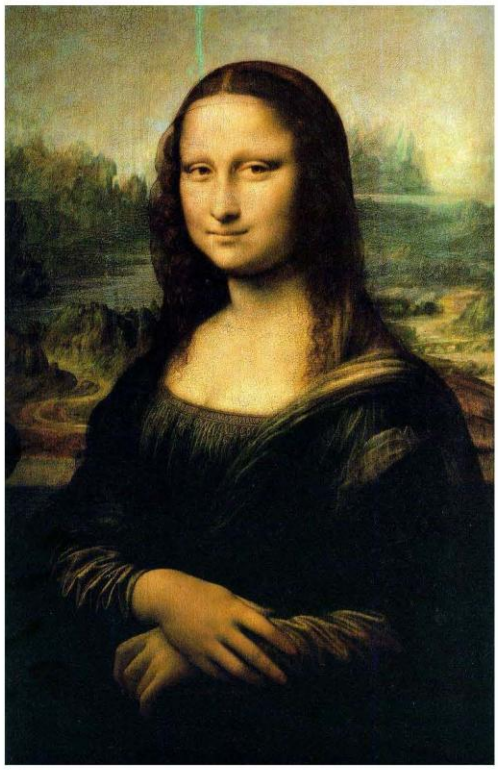
20. Observeu les reproduccions dels quadres que hi ha a continuació i responeu amb una V de veritat o amb una F de fals les afirmacions següents:

a) (1,5 punts)

- ☐ El títol del quadre és *El naixement de Venus* i representa l'escena mitològica en què neix la deessa de l'amor.
- ☐ L'autor és Giotto.
- ☐ El quadre pertany al barroc.
- ☐ El Renaixement és un nom que s'aplica a l'època artística que dóna començament a l'edat moderna.
- ☐ El Renaixement trenca amb la tradició artística de l'edat mitjana.
- ☐ El Renaixement es desenvolupà al mateix temps a tota l'Europa central.

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

b) (1,5 punts)

- ☐ L'autor és Botticelli
- ☐ El quadre pertany al Renaixement
- ☐ Botticelli, Rafael, Leonardo da Vinci, Fra Angelico... són alguns dels artistes més importants de l'Impressionisme.
- ☐ Leonardo da Vinci és considerat un geni polifacètic del Renaixement: fou pintor, escultor, enginyer, arquitecte i inventor.
- ☐ Una de les característiques del Renaixement és el retorn a l'Antiguitat.
- ☐ El Renaixement s'inicià a França.

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

2012

Activitat 1 **(25 punts)**

1. Mireu atentament el text següent on teniu les propostes polítiques de quatre partits que es presenten a unes eleccions. Després, responeu les qüestions que hi ha a continuació triant l'opció més vàlida en cada cas, encerclant la casella corresponent. (5 punts)

Partit A	Partit B	Partit C	Partit D
Enduriment de les penes als maltractadors i violadors	Defensa del medi ambient	Construcció d'habitatges de protecció oficial	Augment de les taxes fiscals
Reducció de les contribucions patrimonials	Més dotació en beques per als estudiants	Castigar la violència masclista	Regulació dels horaris comercials
Regulació del flux d'immigració	Llibertat d'horari comercial	Ampliar la xarxa de carreteres i ferroviària	Nombre equitatiu entre homes i dones als alts càrrecs
Creació de més escoles bressol públiques	Augment de sis mesos més en el subsidi d'atur	Immigració sense barreres	Ajut de 1.000 euros pel naixement d'un fill
Contractes laborals indefinits a partir de sis mesos	Rebaixa del preu dels peatges en les autopistes	Ajudes laborals als discapacitats	Afavorir la reagrupació familiar d'immigrants

a) Quin partit aposta més per l' ecologia? A B C D

b) Quin partit aposta per baixar alguns impostos? A B C D

c) Quin partit defensa la pujada dels impostos? A B C D

d) Quin partit invertirà més en infraestructures? A B C D

e) Quin partit treballarà més per la paritat de gènere? A B C D

f) Quin partit afavoreix més les grans superfícies comercials? A B C D

g) Quin partit incentiva la natalitat? A B C D

h) Quin partit invertirà més en els infants? A B C D

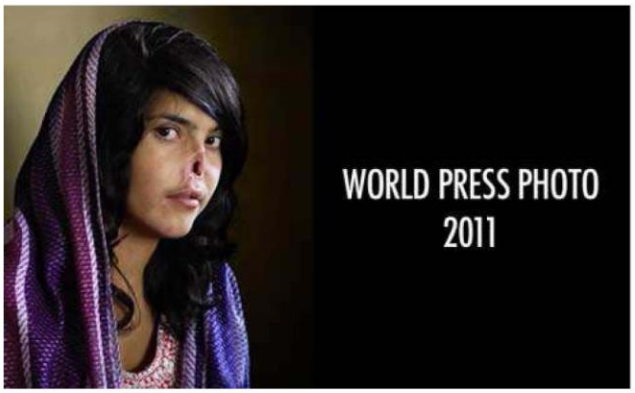
i) Quin partit vol limitar l'arribada d'immigrants? A B C D

j) Quin partit ajudarà més als que no tenen feina? A B C

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

2. Una de les característiques del nostre sistema polític (monarquia parlamentària) és l'elecció dels representants. Votem a partits polítics que prèviament han triat els seus candidats: és el que es coneix com a sistema de llistes tancades. Creieu que hi ha altres opcions d'exercir la democràcia participativa? Quines podrien ser? Valoreu els avantatges i inconvenients d'aquestes altres possibilitats. (4 punts)

3. La premsa lliure i la difusió d'imatges crítiques és una de les bases dels sistemes lliures. Per això se celebra cada any l'edició de la "World Press Photo", un concurs de fotoperiodisme. La fotografia que va guanyar aquest concurs l'any 2011 és aquesta:

a) Què representa aquesta foto? De quin país podria ser la dona fotografiada ?(1 punt)

b) Per què creieu que va guanyar el concurs? Es tracta d'un problema que afecti només alguns països? Raoneu la vostra resposta.

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

4. Llegiu atentament el text següent i responeu les qüestions que hi ha a continuació.

> Si hagués de destacar cinc o sis moments importants en la història, de ben segur que, com a bon francès que sóc, parlaria de la Revolució Francesa, però també citaria dos fets religiosos fonamentals per entendre el món actual com són el naixement de Jesucrist i el de Mahoma. No oblidaria la construcció de les piràmides a Egipte, o de les esglésies romàniques, l'arribada de Cristòfol Colom a Amèrica, o de l'home a la Lluna i també, és clar, la descoberta del foc.
>
> *Adaptació d 'una entrevista a Raymond Aron, Le Parisien, juny de 1981*

Relacioneu aquests esdeveniments esmentats anteriorment amb les etapes de la Història, escribint la lletra corresponent (4 punts)

Revolució Francesa	
Naixement de Jesucrist	Prehistòria (a)
Inici de la predicació de Mahoma	Edat antiga (b)
Piràmides d'Egipte	Edat mitjana (c)
Esglésies romàniques	Edat moderna (d)
Arribada de Colom a Amèrica	Edat contemporània (e)
Arribada a la Lluna	
Descoberta del foc	

5. Alguns dels esdeveniments esmentats es van produir en les dates que aquí s'identifiquen. Escriviu a quin segle pertanyen en la numeració romana. (3 punts)

any 1789 ⟶ segle:	any 476 ⟶ segle:
any 662 ⟶ segle:	any 1492 ⟶ segle:
any 1969: ⟶ segle:	any 33 ⟶ segle:

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

6. El pas de l'absolutisme de l'Antic Règim al liberalisme d'època contemporània va anar acompanyat de molts canvis polítics. Citeu les diferències entre les dues etapes respecte a la separació de poders (2 punts)

7. El citat Raymond Aron va morir l'any 1983 i, per tant, no va viure el que molts experts consideren l'esdeveniment clau dels últims 30 anys: la caiguda del mur de Berlín (1989). Per què creieu que és tan important aquest episodi? Raoneu la vostra resposta (3 punts)

Activitat 1

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

Activitat 2 **(25 punts)**

Llegiu atentament el text i feu les activitats proposades.

El treballador autònom organitza tècnicament i funcionalment el desenvolupament de la seva activitat, i no està sotmès a les ordres ni al poder de direcció de l'empresari o persona en qui delegui. No depèn econòmicament d'un tercer predeterminat (empresari) que remuneri l'esforç realitzat, de manera que és el treballador l'únic intermediari entre el producte de la seva activitat – tant si és manual com intel·lectual- i la realització econòmica de la seva utilitat patrimonial en el mercat. D'aquesta manera, productor i consumidor estan directament connectats.

El treballador autònom no percep cap salari com a conseqüència del desenvolupament de la seva activitat, és a dir, que no existeix un empresari que el retribueixi periòdicament, sinó que les percepcions econòmiques que obté provenen de la prestació directa d'un determinat servei professional per a aquells subjectes o empreses que el necessitin o bé de la realització econòmica (compravenda, normalment) del producte elaborat en el mercat. El treballador autònom obté, per tant, benefici directe de la seva activitat, que no és de naturalesa salarial, perquè el terme salari, conceptualment, és la forma específica de retribuir la prestació de treball dependent.

És una forma jurídica molt senzilla, no es necessita portar una comptabilitat, només s'obliga a tenir i portar al dia el llibre d'ingressos i despeses i d'amortitzacions. És una forma de realitzar una activitat per compte propi ideal per a activitats que necessiten poc finançament i unipersonals.

Xarxa Impulsem Autònoms

1. Expliqueu en 4 o 5 línies i amb les vostres paraules el tema del text. (2 punts)

2. Proposeu un títol breu per a aquest text. (1 punt)

3. Escolliu l'opció adequada a les preguntes sobre el text següents: (3 punts)

   a) El treballador autònom...

   ☐ depèn totalment d'un tercer per exercir la seva feina.

   ☐ s'organitza autònomamen, però rep el sou d'un tercer.

   ■ **no depèn en cap cas d'un tercer per exercir la seva feina.**

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

b) El treballador autònom...

☐ no rep cap remuneració ni guany del seu treball.

■ **no obté cap remuneració de naturalesa salarial.**

☐ obté un salari com qualsevol treballador.

c) Les tasques que pot fer un autònom...

■ **poden estar vinculades a serveis professionals per a empreses.**

☐ no poden interferir en el món de l'empresa.

☐ únicament poden desenvolupar-se en el marc d'una empresa.

d) En canvi, quan parlem de treball dependent ens referim...

☐ als treballadors amb necessitats especials.

■ **als treballadors amb un salari pagat per un tercer.**

☐ als empresaris que depenen de finançament extern.

e) La frase "productor i consumidor estan directament connectats" significa que...

■ **l'autònom ofereix i presta els seus serveis directament al consumidor.**

☐ l'autònom elabora productes de proximitat.

☐ la mateixa persona que produeix està obligada a consumir allò produït.

f) El treball que realitzen els treballadors autònoms...

■ **pot ser un producte elaborat o bé un servei.**

☐ només pot ser el resultat d'una activitat productiva (manual o mecànica).

☐ es refereix a la prestació d'un servei professional, mai d'un producte.

4. Expliqueu un avantatge i un inconvenient de treballar com a autònom. (2 punts)

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

5. Un conegut vol muntar una empresa de comerç electrònic, és a dir, vendre i comprar productes o serveis per mitjà de les noves tecnologies, com és el cas d'Internet. Feu un escrit d'unes 5-6 línies suggerint-li possibles tipus de negoci, amb una justificació dels que poden ser més rendibles. (3 punts)

6. Observeu les dades sobre l'evolució de la població dedicada als diferents sectors econòmics a Espanya. Descriviu breument les tendències i expliqueu al menys dues raons de l'evolució dels diferents sectors (3 punts)

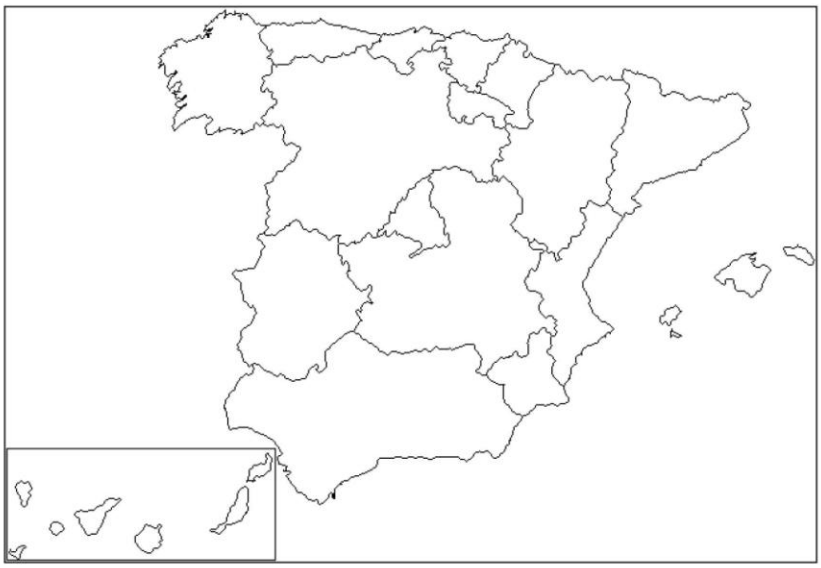
Any	% de població dedicada al sector		
	Primari	Secundari	Terciari
1960	40 %	29 %	31 %
1980	18 %	37 %	45 %
2000	7 %	28 %	65 %

7. Llegiu el text i feu les qüestions que s'indiquen:

Des dels anys setanta, l'economia de l'Estat espanyol ha anat evolucionant progressivament cap a la terciarització. En l'actualitat, aquest sector ocupa el primer lloc pel que fa a l'ocupació i també al valor de la producció, amb un 60,3 % i un 63 %, respectivament. Aquest fenomen s'ha produït a totes les comunitats autònomes, malgrat que hi ha importants diferències regionals. La terciarització màxima s'observa a les Balears, les Canàries, Madrid i Catalunya mentre que la Rioja, Galícia, Castella-la Manxa, Cantàbria, Navarra i Extremadura se situen a l'extrem oposat.

Font: http://ccsocials.blogspot.com/2008/09/11-el-sector-serveis.html

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

a) Escriviu sobre el mapa el nom de les comunitats esmentades en l'article anterior i inventeu alguna llegenda que permeti diferenciar les que tenen més percentatge del sector de serveis i les que en tenen menys. (3 punts)

b) Expliqueu algunes raons que permetin entendre aquestes diferències. (2 punts)

MINISTERIO DE EDUCACIÓN, CULTURA Y DEPORTE

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament

http://www.mecd.gob.es/educacion-mecd/areas-educacion/sistema-educativo/ensenanzas/aprendizaje-largo-vida/pruebas-libres/prueba-libre-eso.html
http://www.mecd.gob.es/educacion-mecd/areas-educacion/comunidades-autonomas.html

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

8. El turisme és una de les activitats del sector terciari. Observeu la taula següent sobre la despesa realitzada pels turistes en territori espanyol i responeu les preguntes.

Despesa dels turistes estrangers a Espanya (en milions d'euros)

ANYS	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
M €	24.500	24.700	26.800	28.000	30.500	26.900	27.100	29.500

Font: El Periódico, 31-08-2011

a) Descriviu breument la tendència de la taula. (1 punt)

b) Imagineu que heu d'escriure una notícia sobre el tema: poseu-hi un títol i escriviu un text breu (3-4 línies aproximadament) que pugui acompanyar la taula. (2 punts)

c) Catalunya és una de les comunitats que rep més turistes. Uns amics vostres volen fer turisme cultural a Catalunya: trieu un indret amb especial interès historicoartístic i expliqueu-los breument què és el que trobaran. (3 punts)

Activitat 2

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

Activitat 3 **(25 punts)**

1. Llegiu la informació següent i responeu les preguntes que hi ha a continuació:

Parc Olímpic del Segre

El Parc Olímpic del Segre va ser construït per acollir les competicions de piragüisme d'eslàlom als Jocs Olímpics de Barcelona del 1992 a la Seu d'Urgell, que es va convertir, així, en subseu olímpica. El Parc està situat vora del riu Segre i disposa dels equipaments següents:

- canal d'aigües tranquil·les de 800 m,
- canal d'aigües braves de 500 m, amb un desnivell de 6,5 m,
- sistema de remuntadors mecànics,
- minicentral elèctrica que regula el cabal d'aigua.

Camp de regates l'Aigüerola

El camp de regates l'Aigüerola és un equipament per a la pràctica del piragüisme d'aigües braves amb un desnivell de 8 m. Està situat al riu Noguera Pallaresa, al centre de Sort, i disposa de:

- 375 metres de corrent natural,
- navegació esportiva durant tot l'any,
- possibilitat d'entrenament nocturn,
- instal·lació elèctrica, telefònica i sonorització

Llac de Banyoles

Banyoles i el seu llac van ser subseu olímpica dels Jocs de 1992 en la modalitat de rem. És el segon llac natural més gran de Catalunya, té una superfície de 1,18 km². El seu camp de regates té 2.150 m (tota la llargada del llac) i compta amb instal·lacions i serveis per practicar rem i piragüisme en aigües tranquil·les.

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

a) Marqueu amb una X la casella corresponent al tipus de piragüisme que es pot realitzar a cadascuna de les zones: (1 punt)

Zones	Aigües braves	Aigües tranquil·les
Parc Olímpic del Segre		
Camp de regates l'Aigüerola		
Llac de Banyoles		

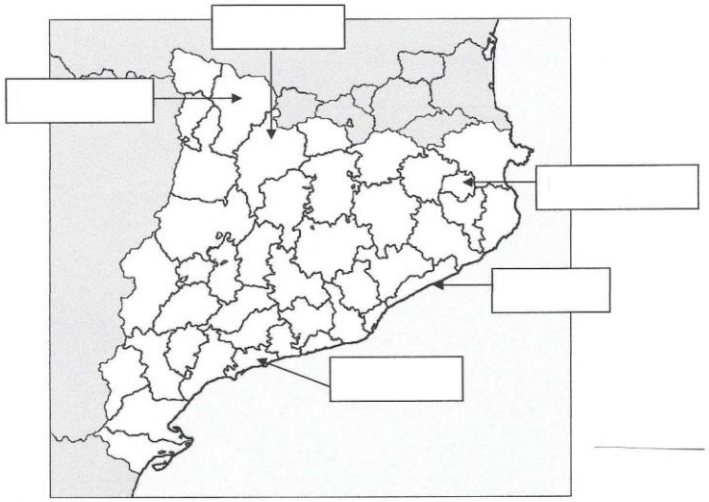
b) A quina zona podem trobar un desnivell més alt i, per tant, les aigües més braves? (0,5 punts)

c) Relacioneu cadascuna de les poblacions amb la comarca corresponent (1,5 punts)

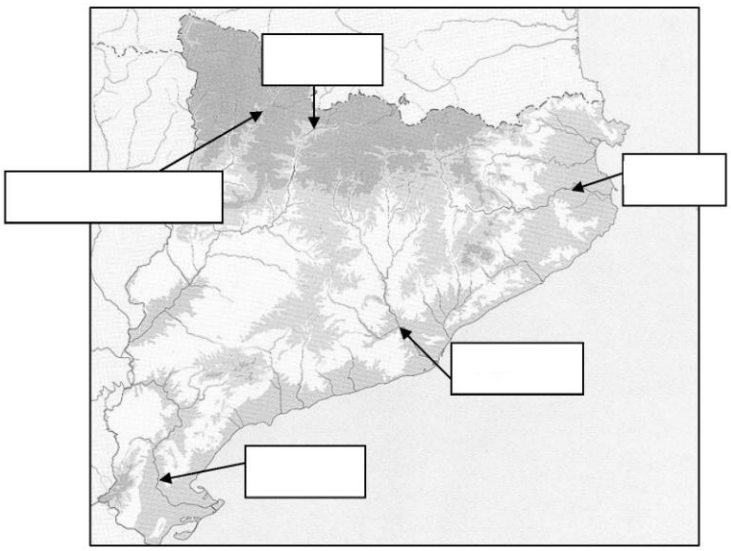
Banyoles	**Alt Urgell**
La Seu d'Urgell	Maresme
Sort	**Pallars Sobirà**
	Pla de l'Estany
	Tarragonès

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

d) Marqueu en el mapa on estan situades cadascuna de les cinc comarques citades en l'exercici c): (2,5 punts)

e) A continuació marqueu on estan situats els rius: Ebre, Llobregat, Ter i els dos esmentats als textos. (2,5 punts)

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

2. Els esports d'aventura són activitats recents, però abans en les tres zones esmentades se'n realitzaven d'altres, com la ramaderia, l'agricultura i la indústria. Exposeu les raons que han portat al canvi d'activitat. (3 punts)

3. Imagineu que heu entrat a treballar a una agència de viatges i us demanen que prepareu una informació per fer turisme a Catalunya. Escolliu una comarca (diferent de les esmentades) i escriviu un text tot exposant les diferents possibilitats que ofereix: natura, art, gastronomia, etc. (3 punts)

4. Observeu el quadre dels jocs olímpics (JJOO) de l'era moderna celebrats entre 1936 i 2012. En la majoria de casos les seus són la capital del país, però no sempre és així. Encercleu les ciutats que no són capital del país i completeu la columna de la dreta amb el nom dels continents on s'han celebrat JJOO. (4 punts)

Anys i seus dels jocs olímpics

Any	Seu		Continent
1936	Berlín	Alemanya	
1940	Hèlsinki *(suspesos)*	Finlàndia	
1944	Londres *(suspesos)*	Anglaterra	
1948	Londres	Anglaterra	
1952	Hèlsinki	Finlàndia	
1956	**Melbourne**	Austràlia	
1960	Roma	Itàlia	
1964	Tòquio	Japó	
1968	Ciutat de Mèxic	Mèxic	
1972	**Munic**	R. F. Alemanya	
1976	**Mont-real**	Canadà	
1980	Moscou	Unió Soviètica	
1984	**Los Angeles**	Estats Units	

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

1988	Seül	Corea del Sud	
1992	**Barcelona**	Espanya	
1996	**Atlanta**	Estats Units	
2000	**Sydney**	Austràlia	
2004	Atenes	Grècia	
2008	Pequín	Xina	
2012	Londres	Anglaterra	

a) Hi ha un continent en el qual mai no s'han celebrat jocs olímpics, Quin és? Per què creieu que ha passat això? (1,5 punts)

b) Per quins motius creus que els jocs olímpics van ser suspesos en algunes ocasions? (1 punt)

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

5. Observeu les imatges i completeu el text amb les paraules que hi falten: (1,5 punts)

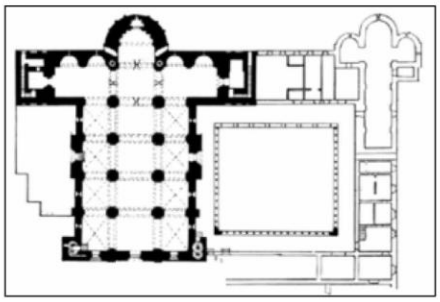
Absis - **campanar** - dues - exempta - gòtic - **romànic** - **talla** - **tres**

(només cinc d'aquestes paraules són adequades)

[1]

[2]

[4]

[3]

La catedral de la Seu d'Urgell és d'estil _____, damunt de la façana sobresurt un esvelt _____ que té dos pisos amb finestres biforades i triforades. [1] És una basílica de _____ naus, amb un creuer molt llarg, dotat d'una cúpula, quatre absidioles i un _____ corresponent a la nau central que sobresurt a l'exterior. [2] + [3] El temple data del segle XII. A l'altar major hi ha una _____ de fusta policromada de la Mare de Déu d'Urgell, patrona de la ciutat, és d'estil _____, del segle XIII. [4]

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

6. Observeu les imatges i completeu el text amb les paraules que hi falten: (1,5 punts)

Absis - **capitells** - gòtic - **mig punt** - ogival - **romànic** - **volta de canó** - volta de creueria

(només cinc d'aquestes paraules són adequades)

[1]

[2]

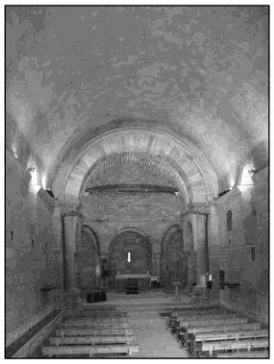
[3]

[4]

[5]

[6]

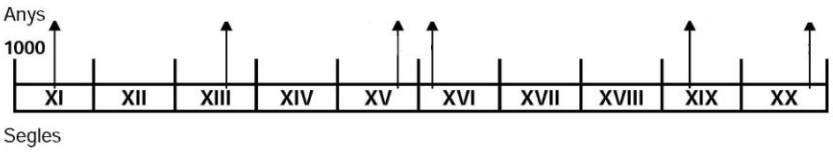
©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

L'església de Santa Maria de Porqueres, al costat de l'estany de Banyoles, és d'estil _____, del segle XII. [1] A la seva portalada hi podem observar quatre arcs en degradació, el més proper a la porta és un arc de _____, mentre que els tres més exteriors tenen forma de ferradura. [2] Els dos arcs del mig estan recolzats sobre columnes amb els seus _____ decorats amb motius florals i animals. [3] Per la part exterior veiem un sol _____, [4] mentre que per la part interior hi ha tres absidioles encaixades a les gruixudes parets i separades per columnes. Té una sola nau coberta amb _____. [5] A l'interior no hi ha pràcticament decoració, però hi destaca un arc triomfal, recolzat sobre dues columnes amb _____ decorats amb animals i figures humanes. [6]

7. Llegiu el text següent i a continuació situeu els anys (per milers, començant per l'any 1000) sobre l'eix cronològic i indiqueu-ne els segles. Situeu amb una fletxa allà on correspongui els anys que apareixen en negreta en el text. (1,5 punts)

El nucli antic de Sort, format per carrers estrets i cases antigues, s'agrupa al peu del seu castell, antiga residència dels comtes del Pallars i, des del **1491**, dels governadors que administraven el marquesat de Pallars en nom dels Cardona. Del castell en queden restes com les grans torres de planta circular, la façana gòtica i els murs. La vila de Sort és esmentada ja al **1069** com a possessió del comte d'Urgell. El **1280**, el comte Arnau Roger I de Pallars cedí al rei Pere II diversos dominis entre els quals Sort. Posteriorment, el rei Joan II va vendre el comtat de Pallars al comte de Cardona que cap al **1513** atorgà importants privilegis a favor de la vila i va convertir el castell-fortalesa en palau. L'any **1842**, el duc de Medinaceli cedia el castell al municipi per tal d'instal·lar en el seu clos el cementiri municipal. Des de **1992**, al castell s'hi han realitzat intervencions arqueològiques i de restauració.

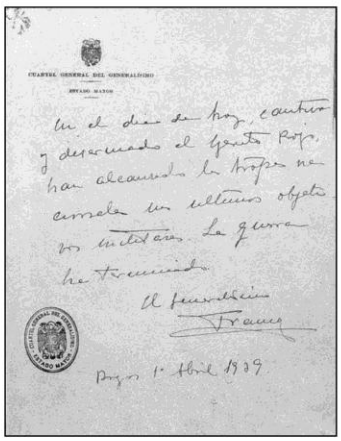

Activitat 3

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

Activitat 4 **(25 punts)**

1. L'últim comunicat de la Guerra Civil Espanyola deia el següent: (3 punts)

"En el dia d'avui, captiu i desarmat l'Exèrcit Roig, han aconseguit les tropes nacionals els seus últims objectius militars. La guerra ha acabat."

El Generalíssim
Franco

Burgos, 1 d'abril de 1939

Escolliu l'opció adequada a les preguntes següents:

Com creieu que es va fer arribar a la població?

- ☐ Per telegrama
- ☐ Per televisió
- ■ **Per ràdio**

Quan havia començat la Guerra?

- ☐ 18 de maig de 1937
- ■ **18 de juliol de 1936**
- ☐ 18 de juliol de 1938

Quins països van ajudar Franco a guanyar la Guerra?

- ☐ França i Alemanya
- ☐ EUA i Itàlia
- ■ **Alemanya i Itàlia**

Qui va ajudar els republicans?

- ■ **La URSS i les Brigades Internacionals**
- ☐ Portugal i Itàlia
- ☐ França i Marroc

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

Per què anomena als vençuts "Exèrcit Roig"?

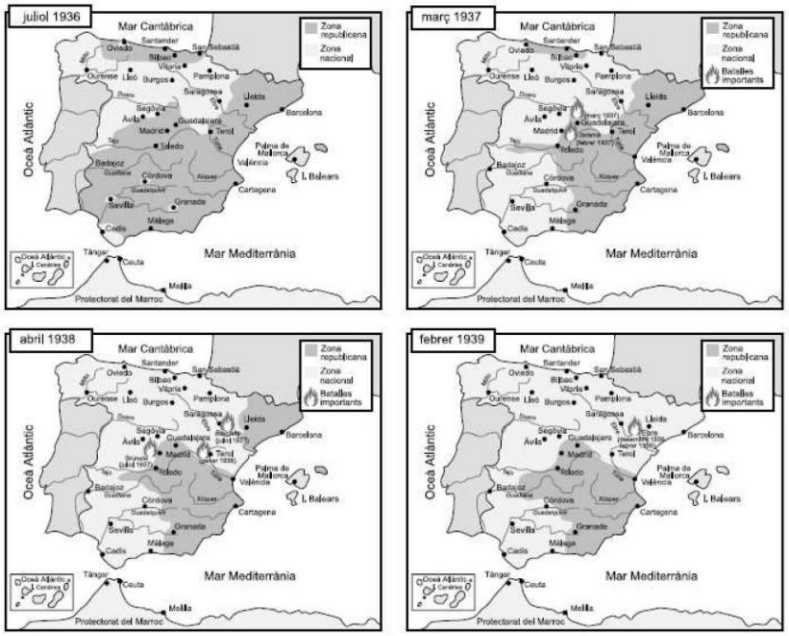
- ☐ Perquè els seus uniformes eren de color vermell.
- ■ **Perquè així es designava l'exèrcit de la República d'esquerres.**
- ☐ Perquè tots els soldats eren comunistes.

El terme "tropes nacionals" s'utilitzava...

- ☐ perquè defensaven els nacionalismes català, basc i gallec.
- ■ **perquè defensaven la unitat nacional d'Espanya.**
- ☐ per diferenciar-les de les tropes internacionals.

2. Observeu els mapes següents i responeu les preguntes que hi ha a continuació

L'evolució de la Guerra Civil (1936-1939)

a) Al principi de la Guerra, a quin bàndol hi havia les regions més industrialitzades? (0,5 punts)

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

b) A quina de les dues zones es va produir una revolució social? Justifiqueu la resposta (1,5 punts)

c) A la zona controlada per l'exèrcit de Franco es van suprimir tota mena de partits polítics i sindicats, però a la zona republicana es van mantenir els que ja existien. Completeu el quadre següent amb la ideologia (socialista, nacionalista, comunista, anarquista) d'alguns d'aquests partits i sindicats: (2 punts)

Partit/sindicat	Ideologia
Confederació Nacional del Treball (CNT)	
Esquerra Republicana de Catalunya (ERC)	
Partit Socialista Unificat de Catalunya (PSUC)	
Unió General de Treballadors (UGT)	

3. Llegiu el text següent i responeu les preguntes que hi ha a continuació:

«Per primer cop a la meva vida, em trobava en una ciutat on la classe treballadora portava el timó. Quasi tots els edificis, qualsevol que en fos la seva dimensió, estaven en mans dels treballadors i coberts amb banderes vermelles o amb la bandera vermella i negra dels anarquistes; les parets ostentaven la falç i el martell i les inicials dels partits revolucionaris; quasi tots els temples havien estat destruïts i les seves imatges, cremades. Per tot arreu, quadrilles d'obrers es dedicaven sistemàticament a enderrocar esglésies. A tota botiga i a tot cafè s'hi veien cartells que proclamaven la seva nova condició de serveis socialitzats; fins els netejadors de botes havien estat col·lectivitzats i les seves caixes estaven pintades de vermell i negre. Cambrers i dependents miraven al client cara a cara i el tractaven com un igual. Les formes servils i fins i tot cerimonioses del llenguatge havien desaparegut. Ningú deia "senyor", o "don" i tampoc "vostè"; tots es tractaven de «camarada» i de «tu», i deien "salut!" en lloc de "bon dia". »

George Orwell, Homenatge a Catalunya

a) A quina zona (republicana o nacional) es trobava George Orwell? (0,5 punts)

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

b) Per què enderrocaven les esglésies i cremaven les seves imatges? (1,5 punts)

4. De les següents situacions de la Guerra Civil Espanyola indiqueu quines són veritables (V) i quines són falses (F) (2 punts):

Situacions	V	F
El fracàs del cop d'estat militar és el que va provocar la Guerra Civil.		
Madrid va ser ocupada pels nacionals al cap de poc de començar la Guerra.		
Els Fets de Maig van ser l'enfrontament que es va produir a la Batalla de l'Ebre.		
Francesc Macià va ser el president del Govern de la zona republicana durant bona part de la Guerra.		
L'Església i els partits conservadors van donar suport a Franco.		
A Catalunya es van col·lectivitzar les empreses.		
Les Brigades Internacionals estaven formades per voluntaris antifeixistes.		
El POUM era un partit feixista.		

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

5. Els voluntaris que formaven part de les Brigades Internacionals procedien bàsicament d'Amèrica del Nord i d'Europa (Alemanya, Àustria, Bèlgica, Bulgària, França, Hongria, Irlanda, Itàlia, Iugoslàvia, Polònia, Portugal, Txecoslovàquia).

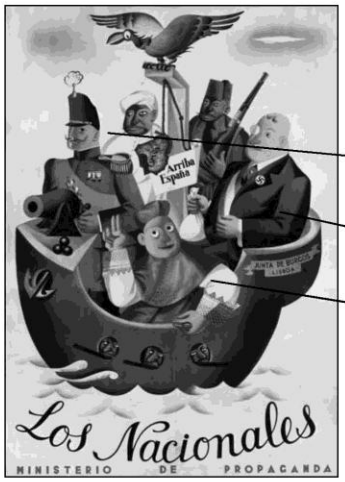
   Situeu al mapa almenys la meitat dels països esmentats: (3 punts)

6. Com va viure la Guerra la població civil? Com es defensaven dels bombardejos? Durant la Guerra, qui s'ocupava de la producció? (2 punts)

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

7. Observeu el cartell de propaganda d'una caricatura que els republicans van fer dels "nacionals" i identifiqueu-hi tres dels grups socials que van recolzar Franco. (1,5 punts)

_____

_____

_____

8. Observeu el quadre i responeu les preguntes que hi ha a continuació:

a) Completeu el text amb les paraules que hi falten: (1,5 punts)

Aquest famós quadre va ser pintat per _____. Vol representar l'horror de la guerra, concretament el bombardeig de la ciutat de _____, per part de l'exèrcit del bàndol _____. La ciutat, que dóna nom a l'obra, va quedar totalment destruïda.

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

9. Les obres següents corresponen a autors contemporanis que han triat pintures d'altres èpoques i les han modificat o reinterpretat. Identifiqueu el nom de les obres i els autors que les han pintat. (3 punts)

Andy Warhol, El Greco, Velázquez, La Gioconda, Las Meninas, Leonardo da Vinci, Pablo Picasso, Retrat de Jorge Manuel Theotocópuli

Obra 1: _____

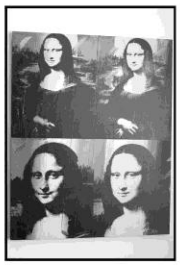
Autor: _____

Autor: _____

Obra 2: _____

Autor: _____

Autor: _____

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

Obra 3: _____

Autor: _____ Autor: _____

Correcció: 0,5 punt per cada obra identificada correctament i 0,25 punts per cada autor.

Activitat 4 ☐

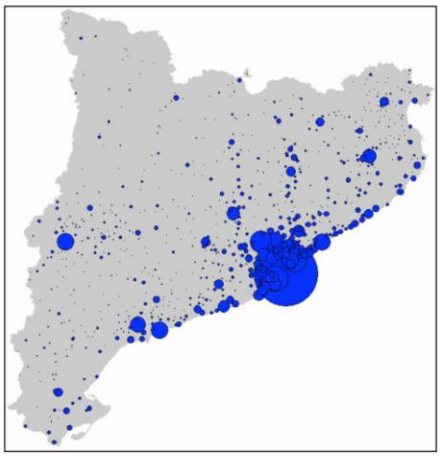
Puntuació total (màxim 100 punts) ☐

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

2013

Activitat 1 *(25 punts)*

1. Observeu aquest mapa de la població de Catalunya i després contesteu les preguntes.

a) En quines zones s'agrupa majoritàriament la població a Catalunya? Per què? *(2 punts)*

b) El turisme és una de les activitats econòmiques fonamentals del nostre país. Què ofereix Catalunya als turistes que vénen de fora? Esmenteu-ne almenys dos elements. *(2 punts)*

MINISTERIO DE EDUCACIÓN, CULTURA Y DEPORTE

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament

http://www.mecd.gob.es/educacion-mecd/areas-educacion/sistema-educativo/ensenanzas/aprendizaje-largo-vida/pruebas-libres/prueba-libre-eso.html
http://www.mecd.gob.es/educacion-mecd/areas-educacion/comunidades-autonomas.html

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

c) Exposeu dues raons que expliquin l'auge del turisme mundial en les últimes dècades. *(2 punts)*

d) Quins avantatges i quins inconvenients es deriven d'aquest gran desenvolupament del turisme? *(2 punts)*

2. Completeu aquesta taula relacionant el nom de les comunitats autònomes espanyoles amb el de la ciutat que n'és la capital tot seguint-ne els exemples. *(3 punts)*

1	Andalusia
2	Aragó
3	Astúries
4	Illes Balears
5	Canàries
6	Cantàbria
7	Castella–la Manxa
8	Castella i Lleó
9	Catalunya
10	Extremadura
11	Galícia
12	La Rioja
13	Comunitat de Madrid
14	Múrcia
15	Navarra
16	País Basc
17	Comunitat Valenciana

13	Madrid
17	València

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

3. Imagineu que sou a Barcelona i voleu fer una visita al Museu Nacional d'Art de Catalunya (MNAC). Aquí teniu una petita mostra pictòrica del que us hi podríeu trobar.

A

B

C

D

E

F

Identifiqueu aquestes imatges amb l'estil artístic i el segle corresponent, tot seguint els exemples. *(6 punts)*

Estils: barroc, Renaixement, art contemporani, modernisme, gòtic, romànic

Segles: XIX, XIV, XV, XVII, XX, XII

Lletra foto	Títol	Estil	Segle
	La Verge dels consellers		
	Interior a l'aire lliure		
	Pantocràtor		XII
	El naixement de Venus		
	Dona amb barret	Art contemporani	
A	Martiri de Sant Bartomeu		

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

4. Llegiu aquest text d'un historiador de l'art en el qual es parla de les relacions entre l'art i la religió i, a continuació, responeu les preguntes.

Algunes relacions entre religió i art són molt famoses, fins i tot poden servir com a punts de referència. Per exemple és molt conegut el cas de l'Islam, motivat per la necessitat teològica de no tenir representacions figuratives dins del complex sistema de decoracions simbòliques dels llocs sagrats. Un altre conegut i estudiat és la prohibició de la representació antropomòrfica en la tradició jueva. Per tant, el monoteisme jueu i el monoteisme islàmic ofereixen una clara opció de sistemes fonamentalment no figuratius.

Molt diferent és la situació de la mitologia politeista dels antics grecs i romans, en què els déus, si bé s'adaptaven als elements naturals, estaven representats com a veritables personificacions de les formes humanes: varen crear sistemes artístics en la seva majoria figuratius.

Finalment, constitueix un cas particular el monoteisme cristià. El misteri de la transcendència de Déu està il·luminat pel misteri de l'Encarnació: Déu es fa home i en el rostre de Crist, el seu fill, es veu el rostre del Pare. L'art cristià es troba de seguida dedicat a observar un rostre i reproduir-lo: la dimensió històrica de la vida de Jesús. I, després, la vida dels seus deixebles, dels seus apòstols, de la seva Església, imposa un sistema figuratiu i narratiu.

Adaptació de *Quina relació hi ha entre la religió i l'art?* de Rodolfo Papa, març de 2011
http://www.zenit.org/article-38441?l=spanish

a) Esmenteu les diferents religions que se citen en el text. *(1 punt)*

b) Quines d'aquestes religions mostren en les seves manifestacions artístiques el rostre dels seus déus i quines no ho fan? *(2 punts)*

c) Quines de les religions que cita l'autor són avui en dia les que tenen més adeptes? A continuació escriviu el nom d'un país on aquestes religions siguin actualment majoritàries (almenys un per cada religió de les esmentades). *(2 punts)*

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

5. La religió sovint té relacions no només amb el món artístic (com hem vist) sinó també amb la política, generant, a vegades, conflictes i enfrontaments entre diverses comunitats religioses.

Expliqueu un d'aquests conflictes politicoreligiosos de l'actualitat, seguint aquesta pauta: lloc o zona del planeta on té lloc, causes del conflicte, comunitats enfrontades. *(3 punts)*

MINISTERIO DE EDUCACIÓN, CULTURA Y DEPORTE

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament

http://www.mecd.gob.es/educacion-mecd/areas-educacion/sistema-educativo/ensenanzas/aprendizaje-largo-vida/pruebas-libres/prueba-libre-eso.html
http://www.mecd.gob.es/educacion-mecd/areas-educacion/comunidades-autonomas.html

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

Activitat 2 *(25 punts)*

Llegiu atentament el text i feu les activitats proposades.

> Amb el nom de Segona República Espanyola es coneix el període polític de la història d'Espanya comprès entre el 14 d'abril de 1931 (data de la proclamació del sistema republicà com a forma d'organització de l'Estat, en substitució de la monarquia) i l'1 de abril de 1939 (data del final de la Guerra Civil Espanyola, que va donar pas a la dictadura del General Franco). El numeral «segona» obeeix a la necessitat de distingir-la de l'anterior període republicà, la Primera República Espanyola (1873-1874).
>
> Durant aquest període es van dur a terme diverses reformes, com l'agrària i l'educativa. La Constitució de 1931 va ser la primera constitució democràtica d'Espanya i el país es va modernitzar en comparació amb l'entorn europeu. Va suposar un avanç notable en el reconeixement i defensa dels drets humans per l'ordenament jurídic espanyol i en l'organització democràtica de l'Estat: va dedicar quasi un terç del seu articulat a recollir i protegir els drets i llibertats individuals i socials, i va ampliar el dret de sufragi a les dones.
>
> El 1936, el cop d'estat d'una part de l'exèrcit amb el suport de les forces més reaccionàries va desembocar en la Guerra Civil Espanyola.
>
> *Viquipèdia*

1. **Quina és la principal diferència entre una monarquia i una república.** *(2 punts)*

2. **Definiu amb les vostres paraules què és un "cop d'estat".** *(2 punts)*

3. **Escolliu l'opció adequada a les preguntes sobre el text següents:** *(3 punts)*

   a) La Segona República va tenir lloc...
   ☐ entre el 1936 i el 1939.
   ☐ entre el 1873 i el 1874.
   ☐ **entre el 1931 i el 1939.**

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

b) Durant la Segona República...
☐ hi va haver guerres civils.
☐ **es van realitzar importants reformes.**
☐ hi va haver un règim dictatorial.

c) Després de la Guerra Civil va tenir lloc...
☐ **la dictadura franquista.**
☐ la monarquia.
☐ la república.

d) El cop d'estat que va fer esclatar la guerra es va produir perquè...
☐ els canvis que havia portat la República no es van considerar suficients.
☐ **determinats grups socials i militars s'oposaven a la República.**
☐ tropes estrangeres van intervenir en contra de la República.

e) La importància de la constitució republicana radica en el fet que...
☐ fou la primera constitució en la història d'Espanya.
☐ va permetre que Espanya es modernitzés més que la resta d'Europa .
☐ **va organitzar democràticament l'Estat i va defensar els drets humans.**

f) El dret a vot de les dones...
☐ **es va preveure a la constitució republicana.**
☐ ja existia des d'abans de l'època republicana.
☐ no es va aconseguir fins a la moderna democràcia.

4. Assenyaleu amb una X a la columna corresponent quins d'aquests trets són propis d'un estat democràtic i quins d'un estat autoritari. *(4 punts)*

Trets	Estat democràtic	Estat autoritari
Partits polítics de diferent ideologia		
Anul·lació de la llibertat de pensament		
Existència d'una autoritat unipersonal		
Existència d'un parlament		
Existència de presos polítics		
Convocatòria periòdica d'eleccions lliures		
Llibertat d'associació		
Repressió sistemàtica dels adversaris		

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

5. Observeu aquesta fotografia d'uns nens saludant davant d'un cartell que diu "Franco, caudillo de Dios y de la Patria" i responeu la pregunta. *(3 punts)*

EFE/Arxiu

Quin tipus de salutació fan els nens davant el cartell de Franco? D'on va copiar el franquisme aquest tipus de salutació i per què? *(3 punts)*

6. L'Església va ser, en general, favorable al règim franquista? Raoneu la vostra resposta. *(3 punts)*

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

7. Observeu aquest cartell, que es va fer durant la Guerra Civil, i contesteu les qüestions que segueixen.

Cartell de propaganda realitzat per Pere Català i Pic (Fons: Arxiu Aisa)

a) Descriviu els elements que observeu en aquest cartell i relacioneu-los amb el lema "Aixafem el feixisme". *(2 punts)*

b) En quin dels dos bàndols enfrontats en la Guerra Civil va ser realitzat aquest cartell? Raoneu la vostra resposta. *(2 punts)*

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

8. En acabar la Guerra Civil, molts republicans es van exiliar. Alguns van continuar la lluita antifeixista, però van acabar deportats a camps de concentració nazis. Va ser el cas de Joaquim Amat-Piniella, supervivent de l'Holocaust. Llegiu el fragment d'una entrevista que li van fer el 1974 i responeu les qüestions:

> "Veníem en el tren tancats amb el forrellat i tot, en vagons de càrrega. Tots ens estàvem per terra, de qualsevol manera. Amb una fam que ens arborava, cansats, rebentats. De cop i volta, un matí, el tren es para (...). De sobte, vam començar a sentir el soroll de les portes que s'obrien, rac, rac, rac, i una cridòria com si fos de lladrucs de gossos. Eren les SS que, amb cops de culata i puntades de peu, ens feien baixar dels vagons (...). Vam agafar el camí de Mauthausen, amunt (...). La primera rebuda, desagradable de debò, va ser trobar-nos amb altres espanyols, que eren al camp des de feia uns quants mesos, i que eren veritables esquelets. Feien molta pena. Ens dèiem: Això serem nosaltres d'aquí a un temps".
>
> "Montserrat Roig entrevista a J. Amat-Piniella", *Serra d'Or*, novembre de 1974

a) Expliqueu amb les vostres paraules què és un camp de concentració. *(1 punt)*

b) Què eren "les SS"? *(1 punt)*

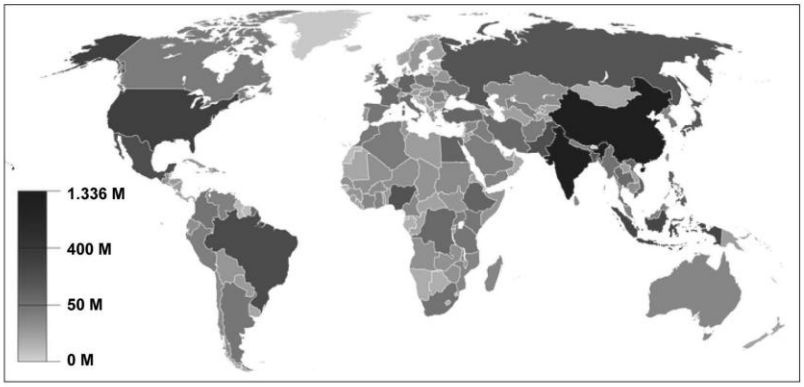
c) Per què diu Amat-Piniella que els altres homes que van trobar als camps semblaven esquelets? *(1 punt)*

d) Quin va ser el col·lectiu més nombrós de persones que els nazis van deportar als camps de concentració? Per quin motiu? *(1 punt)*

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

Activitat 3 *(25 punts)*

1. Actualment la població mundial és de més de 7.000 milions d'habitants. Observeu el mapa de la distribució de la població mundial al món i responeu les preguntes que hi ha a continuació:

a) En quin hemisferi viu la major part de la població? *(0,5 punts)*

b) Quins són els dos països que tenen més població? La seva economia està en ple creixement o està estancada? *(2 punts)*

c) Quines són les seves capitals? *(1 punt)*

d) A quin continent pertanyen? *(0,5 punts)*

e) Quin és el continent menys poblat? *(0,5 punts)*

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

f) Com heu pogut observar en el mapa anterior, la distribució de la població en el món és molt desigual. Dels paisatges següents, indiqueu els que afavoreixen l'establiment de la població, trieu-ne un i expliqueu per què el considereu atractiu per a l'assentament de població. *(2,5 punts)*

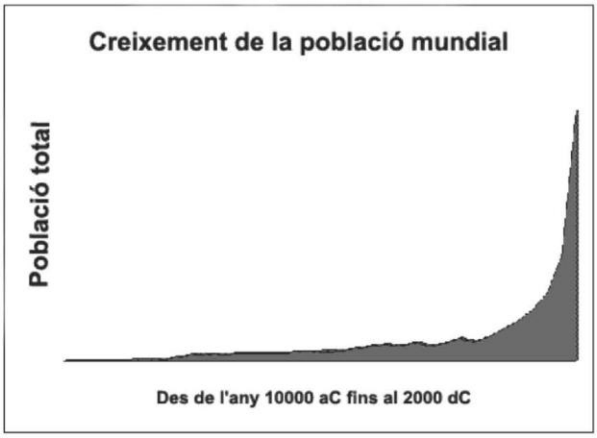
1

4

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

2. Observeu el gràfic següent i responeu les preguntes que hi ha a continuació:

a) Quan va començar a créixer de manera remarcable la població mundial? Marqueu amb una X la resposta correcta. *(0,5 punts)*

- ☐ Edat antiga
- ☐ Edat mitjana
- ☐ Edat moderna
- ☐ **Edat contemporània**

b) Amb quin fet històric coincideix? *(0,5 punts)*

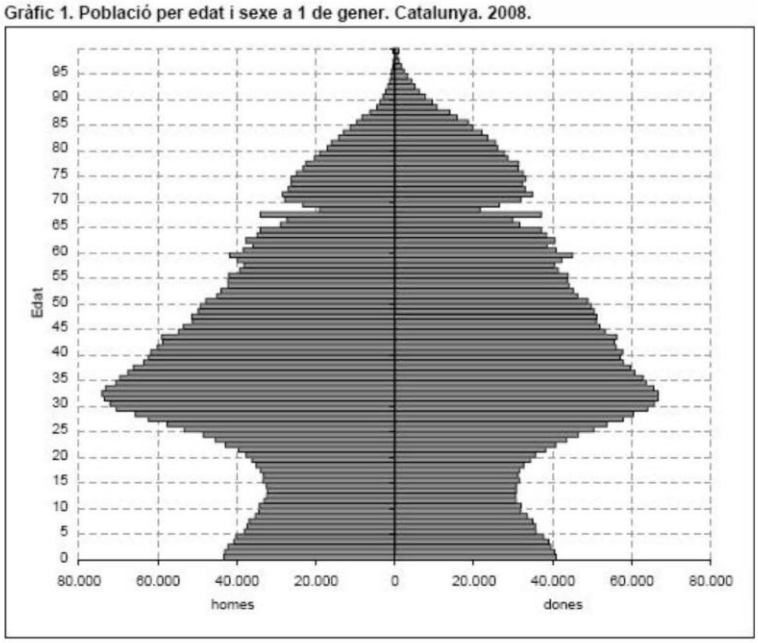
c) Com es pot produir un creixement de la població com aquest? Marqueu amb una X quins dels elements següents poden causar un creixement demogràfic. *(2,5 punts)*

- ☐ **Millorant l'alimentació**
- ☐ Amb un creixement natural o vegetatiu negatiu
- ☐ **Amb un índex de natalitat superior al de mortalitat**
- ☐ Disminuint els recursos per habitant
- ☐ **Amb la millora de la sanitat**

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

3. Observeu la piràmide següent i responeu les preguntes que hi ha a continuació.

Gràfic 1. Població per edat i sexe a 1 de gener. Catalunya. 2008.

a) A la part superior de la piràmide podem observar que la població masculina disminueix més que la femenina. Per quin motiu? *(0,5 punts)*

☐ **Les dones tenen una esperança de vida més alta que els homes.**

☐ Les dones tenen un índex de mortalitat més elevat que els homes.

☐ Neixen més nenes que nens.

b) A la franja entre 65 i 70 anys hi ha una disminució significativa, tant pel que fa als homes com a les dones. Quin n'és el motiu? *(0,5 punts)*

☐ Encara no s'havia inventat cap vacuna.

☐ L'emigració a Austràlia.

☐ **El descens de la natalitat durant la Guerra Civil.**

c) Les persones que tenen entre 25 i 45 anys són les més nombroses. Per quina raó? *(0,5 punts)*

☐ **A causa del creixement natural (*baby-boom*) dels anys 60 i 70.**

☐ A causa de la taxa de natalitat i de mortalitat elevades.

☐ A causa de la taxa de mortalitat i de natalitat baixes.

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

d) La franja de població entre 10 i 20 anys és força estreta. Per què? *(0,5 punts)*

☐ Perquè als anys 80 havia augmentat la taxa de natalitat.

☐ Perquè hi ha gran quantitat de gent que emigra de Catalunya.

☐ **Perquè als anys 80 havia disminuït la taxa de natalitat.**

e) La població que té entre 0 i 10 anys augmenta... *(0,5 punts)*

☐ per la disminució de la taxa de natalitat.

☐ **per la recuperació de la natalitat (la població immigrant té més fills).**

☐ per l'estancament de la taxa de natalitat.

f) La població en edat de treballar s'anomena... *(0,5 punts)*

☐ secundària.

☐ **activa.**

☐ passiva.

g) Què és el creixement natural? Com es calcula? Quan és positiu? *(1,5 punts)*

h) Podem afirmar que Catalunya té una població envellida? Justifiqueu la resposta. *(1,5 punts)*

4. Cada any llegim a la premsa notícies sobre l'arribada de pasteres (barques petites) a les costes es-panyoles, plenes de gent entre la qual hi ha menors d'edat i dones embarassades. Moltes d'aquestes persones no sobreviuen a les difícils condicions en què viatgen. Responeu les preguntes següents:

a) De quin continent procedeixen les pasteres? *(0,5 punts)*

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

b) A quines comunitats autònomes acostumen a desembarcar aquestes pasteres? *(1 punt)*

c) Escriviu un text on expliqueu com devia ser la vida al seu país per haver emprès una aventura com aquesta i com serà a partir del moment en què arribin a Espanya i passin a formar part dels "sense papers": on viuran?, de què treballaran?, etc. *(2,5 punts)*

5. Les migracions, com qualsevol moviment demogràfic, tenen unes conseqüències, de vegades positives i de vegades negatives. Escriviu una conseqüència econòmica i una de demogràfica que poden tenir les migracions, tant al lloc d'origen com al lloc de destinació. *(2 punts)*

País	Conseqüències econòmiques	Conseqüències demogràfiques
d'origen		
d'arribada		

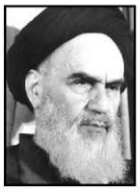
©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

6. Escriviu el nom de cada personatge i completeu el quadre que hi ha a continuació d'acord amb les característiques de cadascun d'ells. *(2,5 punts)*

Che Guevara, Gorbatxov, Joan Pau II, Khomeini, Pinochet

Característiques	Nom del personatge
Dirigent de la revolució de l'Iran, país que va governar fins al 1989	
Últim dirigent de l'URSS i promotor de l'obertura a Occident	
Nascut a l'Argentina, va ser un dels líders de la Revolució Cubana	
Dictador xilè que va participar en el cop d'estat que va enderrocar el govern d'Allende	
Papa polonès que va tenir un paper important en la caiguda del comunisme	

Activitat 3

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

Activitat 4 *(25 punts)*

1. Situeu al mapa els països que van formar les aliances de la Primera Guerra Mundial i dos països que es van mantenir neutrals. *(3 punts)*

- Entesa i aliats: Regne Unit, França i Rússia
- Potències centrals: Alemanya i Àustria-Hongria
- Neutrals: Dinamarca, Espanya, Islàndia, Luxemburg, Noruega, Països Baixos, Suècia, Suïssa

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

2. Observeu la fotografia, llegiu el text i responeu les preguntes que hi ha a continuació.

Gavrilo Princip és arrestat després d'assassinar l'hereu a la corona d'Àustria, l'arxiduc Francesc Ferran, i la seva esposa.

El 28 de juny de 1914 va ser assassinat a Sarajevo (Bòsnia) l'arxiduc Francesc Ferran, l'hereu a la corona d'Àustria. L'autor de l'atemptat va ser Gavrilo Princip, un nacionalista serbobosnià, membre del grup nacionalista serbi Jove Bòsnia (Mlada Bosna), una organització que defensava l'ús de la violència amb l'objectiu que l'imperi abandonés Bòsnia per unificar-se amb Sèrbia.

Viquipèdia

a) Quina de les dues fonts històriques és primària i quina és secundària? Justifiqueu la resposta. *(2 punts)*

b) Aquest atemptat va ser la causa immediata de la Primera Guerra Mundial. Esmenteu almenys dues causes més que considereu importants. *(2 punts)*

c) Quin any va acabar la Primera Guerra Mundial? *(0,5 punts)*

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

3. La Primera Guerra Mundial ha estat considerada la primera guerra moderna de la història.

a) Escriviu a sota de cada imatge el nom de l'arma representada. *(2 punts)*

avió - bomba atòmica - tanc - dirigible Zeppelin - gas asfixiant - míssil - submarí

_____( ) _____( ) _____( ) _____( )

_____( ) _____( ) _____( ) _____( )

b) Indiqueu les armes que corresponen a la Primera Guerra Mundial marcant-les amb una X dins dels parèntesis al costat del nom que heu escrit en l'exercici a). *(0,5 punts)*

4. Ken Follett és l'autor de *La caída de los gigantes*, novel·la històrica situada en l'època de la Primera Guerra Mundial. Llegiu els fragments de la novel·la següents, observeu les imatges i responeu les preguntes que hi ha a continuació.

"El bombardeig britànic durava des de feia set dies i set nits. Tots els homes a les trinxeres alemanyes semblaven haver envellit deu anys en una setmana. S'arraulien en els seus refugis subterranis –coves obertes per la mà de l'home en el terreny que quedava just per darrere de les trinxeres–, però el soroll continuava sent ensordidor, i la terra que tenien sota els peus no deixava de tremolar. I el pitjor de tot és que sabien amb certesa que un impacte directe del projectil més potent de tots podia acabar fins i tot amb el refugi més resistent.
(…) Els soldats no podien romandre en els refugis subterranis entre bombardeig i bombardeig. Havien d'estar a les trinxeres preparats per a l'atac dels anglesos.
(…) Les metralladores havien de ser transportades sota terra tot el temps, per després tornar a pujar-les i situar-les novament en els seus emplaçaments habituals.
(…) Walter n'havia esquivat un [projectil], i s'havia allunyat prou com per evitar que el ferís, encara que li va tirar terra en el menjar, cosa que l'obligà a llençar tot un bol d'apetitós estofat de porc. Aquest havia estat l'últim plat calent que havia vist, i, d'haver-lo tingut en aquell moment, se l'hagués menjat, amb terra i tot.
Els projectils no eren l'únic problema. Aquella zona havia sofert un atac amb gasos tòxics. Els homes tenien màscares antigàs, però el fons de la trinxera estava ple de cadàvers de rates, ratolins i altres bestioles que havien mort a causa del clor."

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

a) Què és una trinxera? *(1 punt)*

b) Expliqueu com devia ser la vida a les trinxeres (lluita, menjar, dormir, higiene, temperatures extremes, etc.). *(2,5 punts)*

c) Al principi es creia que la guerra duraria poc i que un dels dos bàndols obtindria la victòria ràpidament, però pel tipus d'armament i de guerra (trinxeres), es va allargar. Argumenteu quina relació pot haver-hi entre la durada del conflicte, l'armament disponible i la guerra de trinxeres. *(2 punts)*

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

5. Una de les conseqüències de la Primera Guerra Mundial va ser la Revolució Russa. Llegiu el text i responeu les preguntes que hi ha a continuació.

Al començament del segle XX, a Rússia hi havia una forma de govern absolutista, encapçalada pel tsar Nicolau II, un règim pràcticament feudal i una economia endarrerida, la majoria de la població vivia de l'agricultura i la indústria era encara incipient.

Les penúries que va comportar per a la població la situació de guerra, amb els homes al front, l'escassetat d'aliments, etc. va propiciar que s'hi desenvolupés la primera revolució socialista de la història.

Així el 1917 els soviets, controlats pel partit bolxevic liderat per Lenin, van aconseguir el poder. Una de les primeres mesures que es van prendre va ser signar la pau amb Alemanya. A més es van iniciar un seguit de reformes revolucionàries molt profundes que van trasbalsar el món: van instaurar una economia planificada, van abolir la propietat privada, van expropiar les terres a la noblesa i a l'església, van nacionalitzar les indústries i la banca. En conclusió, van instaurar el comunisme.

a) Dels personatges següents marqueu amb una X els que van sortir beneficiats amb la Revolució Russa. A continuació expliqueu per què. *(2,5 punts)*

- ☐ Terratinents
- ☐ **Obrers**
- ☐ **Pagesos**
- ☐ Burgesos

b) Marqueu amb una X la resposta correcta. *(3 punts)*

El tsar de Rússia governava...

- ☐ **de forma autoritària.**
- ☐ democràticament.
- ☐ conjuntament amb els republicans.

Els bolxevics defensaven...

- ☐ la propietat privada.
- ☐ **els drets dels treballadors.**
- ☐ els drets dels grans latifundistes.

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

Els soviets eren...

☐ grups de burgesos.

☐ grups de propietaris rics.

☐ **grups d'obrers, pagesos i soldats.**

Després de la Revolució...

☐ **Rússia es va retirar de la Primera Guerra Mundial.**

☐ Rússia va enviar més soldats al front.

☐ Rússia va vèncer els alemanys.

Es van instaurar canvis com que...

☐ els pagesos van haver de pagar als terratinents.

☐ **les grans propietats van ser repartides entre els pagesos.**

☐ els pagesos van quedar sota el domini dels senyors.

Altres canvis van ser que...

☐ els nous rics es van fer càrrec de les indústries.

☐ **els obrers van passar a gestionar les fàbriques.**

☐ l'exèrcit es va apropiar de les grans empreses.

6. Altres conseqüències de la Primera Guerra Mundial van ser... Assenyaleu amb una X a la columna corresponent segons si l'afirmació és veritable o falsa. *(2 punts)*

	V	F
La creació de la Societat de Nacions		
Alemanya va instaurar el comunisme		
El tractat de Versalles		
La victòria dels sistemes autoritaris		
Totes les colònies van aconseguir la independència		
Les fronteres europees no van patir cap canvi		
La taxa de natalitat va baixar els anys següents		
La creació de la Unió Europea		

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz

7. Llegiu els textos següents i responeu les preguntes que hi ha a continuació.

> Com que les dones substitueixen els homes en molts serveis urbans, han arribat a adquirir pretensions molt justificades, segons diuen elles.
>
> A Rússia, Finlàndia, Hongria i Anglaterra s'està a punt de concedir el sufragi a les dones.
>
> D'altra banda, una dona ha intervingut en les negociacions de Brest-Litovsk, fet sense precedents en la història.
>
> Al Japó [...] s'obliga les nenes a assistir a l'escola fins als catorze anys i [...] s'han creat escoles superiors de noies a diverses poblacions.
>
> *ABC*, 3 de febrer de 1918

> Yo, señores diputados, me siento ciudadano antes que mujer, y considero que sería un profundo error político dejar a la mujer al margen de ese derecho, a la mujer que espera y confía en vosotros; a la mujer que, como ocurrió con otras fuerzas nuevas en la Revolución Francesa, será indiscutiblemente una nueva fuerza que se incorpora al derecho y no hay sino que empujarla a que siga su camino.
>
> Clara Campoamor, *Diario de sesiones de las Cortes*, 1 d'octubre de 1931

a) En quin moment de la història es va instaurar el vot femení a Espanya? Quin model polític hi havia a Espanya? *(1 punt)*

b) Sabeu fins a quina edat és actualment obligada l'escolarització (tant de nens com de nenes) a Espanya? I a partir de quina edat es pot votar? *(1 punt)*

Activitat 4

PUNTUACIÓ TOTAL
Puntuació màxima: 100 punts

©Ediciones Paraninfo Andrea Pastor / Dionisio Escobar / Esther Mayoral / Francisco Ruiz